

Internationell konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

Antagen genom Generalförsamlingens resolution 2200A (XXI) den 16 december 1966
Trädde ikraft den 3 januari 1976

Konventionsstaterna,

som anser att, i överensstämmelse med de i Förenta Nationernas stadga uppställda principerna, erkännandet av det inneboende värdet hos alla medlemmar av människosläktet och av deras lika och oförbytliga rättigheter utgör grundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen,

som erkänner att dessa rättigheter härrör från det inneboende värdet hos varje människa,

som erkänner att, i överensstämmelse med den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, framtidsmålet med fria människor, som åtnjuter frihet från fruktan och nöd, endast kan uppnås, om sådana villkor skapas att envar må åtnjuta sina ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter liksom sina medborgerliga och politiska rättigheter,

som beaktar att Förenta Nationernas stadga ålägger staterna att främja den allmänna respekten för och iakttagandet av mänskliga rättigheter och friheter,

som tar hänsyn till att varje människa har plikter mot andra människor och mot det samhälle han tillhör och att han är skyldig att medverka till att de i denna konvention inskrivna rättigheterna främjas och iakttagas,

överenskommer om följande artiklar:

DEL I

Artikel 1

1. Alla folk har självbestämmanderätt. Med stöd av denna rätt äger de fritt bestämma sin politiska ställning och fullfölja sin egen utveckling på de ekonomiska, sociala och kulturella områdena.

2. Alla folk må för sina egna syften fritt förfoga över sina naturrikedomar och naturtillgångar, dock att detta ej må ske till förfång för förpliktelser, som följer av det på principen om det gemensamma intresset grundade internationella samarbetet på det ekonomiska området och den internationella rätten. I intet fall skall ett folk kunna berövas sina egna utkomstmöjligheter.

3. Konventionsstaterna, däribland de stater som har ansvaret för administrationen av icke-självstyrande områden och förvaltarshipsområden, skall medverka till att folkens självbestämmanderätt förverkligas, och de skall respektera denna rätt i överensstämmelse med bestämmelserna i Förenta Nationernas stadga.

DEL II

Artikel 2

1. Varje konventionsstat förpliktar sig att genom såväl egna åtgärder som internationellt bistånd och samarbete, framför allt på de ekonomiska och tekniska områdena, till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att

säkerställa, att de i denna konvention inskrivna rättigheterna gradvis förverkligas i sin helhet genom alla därtill ägnade medel, i synnerhet genom åtgärder på lagstiftningens område.

2. Konventionsstaterna förpliktar sig att garantera, att de i denna konvention inskrivna rättigheterna får utövas utan åtskillnad av något slag på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationell eller social härkomst, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt.

3. Utvecklingsländerna må med tillbörligt beaktande av de mänskliga rättigheterna och sin samhälls ekonomi bestämma, i vilken utsträckning de skall tillförsäkra icke-medborgare de i denna konvention inskrivna ekonomiska rättigheterna.

Artikel 3

Konventionsstaterna förpliktar sig att tillförsäkra män och kvinnor lika rätt att åtnjuta de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, som in skrivits i denna konvention.

Artikel 4

Konventionsstaterna erkänner, att i fråga om åtnjutandet av de rättigheter, som tillförsäkrats av stat i enlighet med denna konvention, stat endast må underkasta dessa rättigheter sådana begränsningar som är angivna lag och då blott i den utsträckning detta är förenligt med rättigheternas natur samt uteslutande i syfte att främja det allmänna välbefindandet i ett demokratiskt samhälle.

Artikel 5

1. Intet i denna konvention må tolkas såsom medförande rätt för någon stat, grupp eller person att ägna sig åt verksamhet eller utföra handling, som syftar till att tillintetgöra någon av de fri- eller rättigheter, som inskrivits i konventionen, eller till att inskränka dem i större utsträckning än som däri medgivits.

2. Inga inskränkningar eller avvikelser skall medgivas i fråga om de grundläggande mänskliga rättigheter, som gäller i en stat på grund av lag eller annan författning, överenskommelse eller sedvänja, av den anledningen att denna konvention ej erkänner dessa rättigheter eller att den erkänner dem i mindre utsträckning.

DEL III

Artikel 6

1. Konventionsstaterna erkänner rätten till arbete, vari inbegripes rätten för envar till möjlighet att förtjäna sitt uppehälle genom arbete, som han fritt valt eller antagit, och de skall vidtaga erforderliga åtgärder för att trygga denna rätt.

2. De åtgärder konventionsstat skall vidtaga i syfte att till fullo trygga utövandet av denna rätt skall omfatta teknisk vägledning och yrkesvägledning samt utarbetande av program och fastställande av riktlinjer, som är ägnade att säkerställa en jämn utveckling på de ekonomiska, sociala och kulturella områdena ävensom full sysselsättning på villkor, som för den enskilde tryggar åtnjutandet av grundläggande politiska och ekonomiska friheter.

Artikel 7

Konventionsstaterna erkänner rätten för envar att åtnjuta rättvisa och gynnsamma arbetsvillkor, som i synnerhet skall säkerställa:

- ersättning vilken som ett minimum skall ge alla arbetstagare;
- skälig lön och lika ersättning för arbete av lika värde utan åtskillnad av något slag; i synnerhet skall kvinnor tillförsäkras arbetsvillkor, som ej är sämre än de som män åtnjuter, och erhålla lika lön för lika arbete;
- en godtagbar tillvaro för dem själva och deras familjer enligt bestämmelserna i denna konvention;
- trygga och sunda arbetsförhållanden;
- samma möjlighet för alla att utan hänsyn till andra förhållanden än tjänstgöringstid och duglighet bli befordrade i sitt arbete till en lämplig högre tjänst;
- vila, fritid, skälig begränsning av arbetstiden, periodisk betald semester samt lön på allmänna helgdagar.

Artikel 8

1. Konventionsstaterna förpliktar sig att säkerställa

- rätten för envar att för att främja och tillvarataga sina ekonomiska och sociala intressen bilda fackföreningar tillsammans med andra och att, om annat ej följer av vederbörande förenings stadgar, ansluta sig till en fackförening efter eget val. Utövandet av denna rätt får ej underkastas andra inskränkningar än sådana, som är angivna i lag och i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen eller för skyddande av annans fri- och rättigheter;
- rätten för fackföreningar att bilda nationella förbund och rätten för dessa att bilda eller ansluta sig till internationella fackföreningsorganisationer;
- rätten för fackföreningar att fritt utöva sin verksamhet utan andra inskränkningar än sådana, som är angivna i lag och i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen eller för skyddande av annans fri- och rättigheter;
- rätten att strejka under förutsättning att den utövas i enlighet med lagstiftningen i vederbörande stat.

2. Denna artikel förhindrar ej, att för medlemmar av de väpnade styrkorna, polisen eller den statliga förvaltningen inskränkningar lagenligt må göras i utövandet av dessa rättigheter.

3. Intet i denna artikel skall tillåta stat, som är ansluten till Internationella arbetsorganisationens konvention år 1948 angående föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, att stifta lag som inskränker eller tillämpa lagen på sätt som inskränker det genom sagda konvention tillförsäkrade skyddet.

Artikel 9

Konventionsstaterna erkänner rätten för envar till social trygghet, där ibland socialförsäkring.

Artikel 10

Konventionsstaterna erkänner att:

- skydd och bistånd skall i största möjliga utsträckning lämnas familjen, som är samhällets naturliga och grundläggande enhet; detta skall i synnerhet ske i samband med familjens bildande och medan den är ansvarig för omvårdnaden och utbildningen av barn som ej är självförsörjande. Äktenskap skall grundas på de blivande makarnas fria samtycke.
- särskilt skydd skall lämnas mödrar under skälig tidsperiod före och efter barnsbörd. Under denna period skall yrkesarbetande mödrar åtnjuta avlönad ledighet eller ledighet, under vilken utgår socialförsäkringsförmåner i tillräcklig omfattning.
- särskilda åtgärder skall vidtagas till skydd och bistånd för barn och ungdom utan åtskillnad på grund av härkomst eller andra förhållanden. Barn och ungdom skall skyddas mot att utnyttjas i ekonomiskt och socialt avseende. Det skall vara straffbart att använda dem i arbete, som äventyrar deras moral eller hälsa, sätter deras liv i fara eller kan hindra deras normala utveckling. Staterna skall även fastställa de åldersgränser, under vilka anställning av barn i avlönat arbete skall vara förbjudet och straffbart i lag.

Artikel 11

Konventionsstaterna erkänner rätten för envar att för sig och sin familj åtnjuta en tillfredsställande levnadsstandard, däribland att få tillräckligt med mat och kläder samt en lämplig bostad, ävensom att fortlöpande få sina levnadsvillkor förbättrade. Konventionsstaterna skall vidtaga lämpliga åtgärder för att säkerställa att denna rätt förverkligas, och de erkänner att ett internationellt samarbete på frivillighetens grund har en väsentlig betydelse i detta sammanhang.

Konventionsstaterna, som erkänner den grundläggande rätten för envar att vara tryggad mot hunger, skall var för sig och genom internationellt samarbete vidtaga nödvändiga åtgärder, däribland utarbetande av konkreta program:

- för att förbättra metoderna för framställning, förvaring och distribution av födoämnen genom att till fullo utnyttja de tekniska och vetenskapliga erfarenheterna, genom att sprida kännedom om födoämneslärans principer och genom att utveckla eller omdana jord bruksmetoderna på så sätt att naturtillgångarna utvecklas och utnyttjas så effektivt som möjligt;
- för att, med beaktande såväl av de livsmedelsimporterande som av de livsmedelsexporterande ländernas problem, säkerställa en med avseende på behoven rättvis fördelning av världens livsmedelstillgångar.

Artikel 12

Konventionsstaterna erkänner rätten för envar att såväl i fysiskt som i psykiskt avseende åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa.

Av konventionsstaterna vidtagna åtgärder för att till fullo förverkliga denna rätt skall innefatta sådana, som är nödvändiga för att

- minska foster och spädbarnsdödligheten samt främja barnets sunda utveckling;
- förbättra alla sidor av samhällets hälsovård och den industriella hälsovården;
- förhindra uppkomsten av, behandla och kontrollera epidemier, folk och yrkessjukdomar samt andra sjukdomar;
- skapa villkor som tillförsäkrar envar läkar- och sjukhusvård i händelse av sjukdom.

Artikel 13

Konventionsstaterna erkänner rätten för envar till utbildning. De är överens om att utbildningen skall syfta till att till fullo utveckla den mänskliga karaktären och insikten om människans värde, samt att den skall stärka respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. De är vidare överens om att utbildningen skall göra det möjligt för envar att göra en nyttig insats i ett fritt samhälle, främja förståelsen, fördragsamheten och vänskapen mellan alla nationer och mellan alla rasgrupper, etniska grupper eller religiösa grupper ävensom främja Förenta Nationernas verksamhet för fredens bevarande.

Konventionsstaterna erkänner, att till säkerställande av att denna rätt till fullo förverkligas

- grundskoleundervisningen skall vara obligatorisk och kostnadsfritt tillgänglig för alla;
- den undervisning i olika former, däribland den tekniska och yrkesmässiga, som följer efter grundskolan, skall göras allmänt tillgänglig och åtkomlig för alla genom varje därtill ägnat medel och då i synnerhet genom det successiva införandet av kostnadsfri undervisning;

- den högre undervisningen skall likaledes göras åtkomlig för envar, som är lämpad för sådan undervisning, genom varje därtill ägnat medel och då i synnerhet genom det successiva införandet av kostnadsfri undervisning;
- den grundläggande utbildningen skall så långt möjligt uppmuntras och intensifieras för alla, som ej erhållit någon grundskoleundervisning eller ej avslutat hela denna;
- utvecklingen av ett system med skolor på alla nivåer skall aktivt fullföljas, ett lämpligt system med stipendier skall införas och de materiella villkoren för lärarkåren skall fortlöpande förbättras.

Konventionsstaterna förpliktar sig att respektera föräldrars och, i före kommande fall, förmyndares frihet att för sina barn välja andra skolor än dem som inrättats av offentlig myndighet, såvida läroplanerna täcker vad som från det offentligas sida må ha föreskrivits eller godkänts som minimistandard, ävensom deras frihet att tillförsäkra sina barn den religiösa och moraliska uppfostran, som står i överensstämmelse med de ras egen övertygelse.

Intet i denna artikel må tolkas såsom medförande inskränkning i den enskildes eller organisationers rätt att grunda och driva undervisningsanstalter, under förutsättning att de i första momentet av denna artikel uppställda principerna iakttagas och att kravet uppfylls på att undervisningen vid dessa anstalter skall stå i överensstämmelse med vad som från det offentligas sida angivits som minimistandard.

Artikel 14

Konventionsstat, som när den blir bunden av konventionen ännu ej inom sitt område eller inom områden som är underställda dess jurisdiktion kunnat säkerställa obligatorisk och kostnadsfri grundskoleundervisning, förpliktar sig att inom två år utarbeta och antaga en detaljerad plan över åtgärder, som är nödvändiga för att gradvis under en skälig, i planen angiven tidsperiod förverkliga den fulla tillämpningen av principen om obligatorisk och kostnadsfri grundskoleundervisning för alla.

Artikel 15

Konventionsstaterna erkänner rätten för envar:

- att delta i det kulturella livet;
- att åtnjuta fördelarna av vetenskapens framsteg och av dess tillämpning;
- att åtnjuta det skydd för moraliska och materiella intressen, som härrör från all vetenskaplig, litterär eller konstnärlig produktion till vilken han är upphovsman.

Av konventionsstaterna vidtagna åtgärder för att till fullo säkerställa denna rätt skall innefatta sådana, som är nödvändiga för att trygga vetenskapens och kulturens vidmakthållande, utveckling och spridning.

Konventionsstaterna förpliktar sig att respektera den frihet, som är oundgänglig för vetenskaplig forskning och skapande verksamhet.

Konventionsstaterna erkänner de fördelar, som följer av att det internationella samarbetet och de internationella förbindelserna på de vetenskapliga och kulturella områdena uppmuntras och utvecklas.

DEL IV

Artikel 16

Konventionsstaterna förpliktar sig att i enlighet med denna del av konventionen avge rapporter rörande de åtgärder som vidtagits och de framsteg som gjorts med avseende på efterlevnaden av de i konventionen inskrivna rättigheterna.

a) Alla rapporter skall tillställas Förenta Nationernas generalsekreterare, som skall översända kopior av dem till Ekonomiska och sociala rådet för dess granskning enligt bestämmelserna i denna konvention.

b) Förenta Nationernas generalsekreterare skall likaledes översända till fackorganen kopior av de rapporter, eller utvalda avsnitt av dessa, som avgivits av konventionsstater vilka samtidigt är medlemmar av ifrågavarande fackorgan, i den mån dessa rapporter, eller avsnitt av dessa, avser frågor som faller inom vederbörande fackorgans sakområde enligt dess stadga.

Artikel 17

Konventionsstaterna skall avge sina rapporter etappvis i enlighet med ett program, som inom ett år efter det att denna konvention trätt i kraft skall fastställas av Ekonomiska och sociala rådet efter samråd med konventionsstaterna och berörda fackorgan.

Rapporterna må ange de förhållanden och svårigheter, som hindrat dessa stater från att helt fullgöra förpliktelseerna enligt denna konvention.

Om konventionsstat tidigare tillställa Förenta Nationerna eller ett fackorgan upplysningar i ämnet skall det ej vara nödvändigt att upprepa dessa upplysningar utan det skall vara tillfyllest med en noggrann hänvisning till ifrågavarande upplysningar.

Artikel 18

I enlighet med sitt i Förenta Nationernas stadga inskrivna ansvar inom området för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna må Ekonomiska och sociala rådet träffa överenskommelse med fackorganen rörande deras rapportering till rådet om de framsteg som gjorts i fråga om efterlevnaden av de bestämmelser i denna konvention, som faller inom ramen för deras verksamhet. Dessa rapporter må innefatta en närmare redogörelse för beslut och rekommendationer av de behöriga instanserna inom fackorganen som avser efterlevnaden.

Artikel 19

Ekonomiska och sociala rådet äger tillställa Kommissionen för mänskliga rättigheter de rapporter om

mänskliga rättigheter, som staterna avgivit enligt artiklarna 16 och 17, och de rapporter i samma ämne, som fackorganen avgivit enligt artikel 18; syftet därmed skall vara att bereda Kommissionen tillfälle att granska rapporterna och avge rekommendationer av allmän natur beträffande dem eller att blott ta del av dem.

Artikel 20

Konventionsstaterna och berörda fackorgan må tillställa Ekonomiska och sociala rådet kommentarer till varje rekommendation av allmän natur, som avgivits enligt artikel 19, eller till varje omnämnande av en dylik rekommendation i en rapport från Kommissionen för mänskliga rättigheter eller i en däri omnämnd handling.

Artikel 21

Ekonomiska och sociala rådet må alltemellanåt tillställa generalförsamlingen rapporter med rekommendationer av allmän natur och en sammanfattning av från konventionsstaterna och fackorganen mottagna upplysningar rörande åtgärder som vidtagits och framsteg som gjorts med avseende på efterlevnaden av de i konventionen inskrivna rättigheterna.

Artikel 22

Ekonomiska och sociala rådet må underrätta Förenta Nationernas övriga organ, deras underlydande organ och fackorgan, som sysslar med frågor rörande lämnande av tekniskt bistånd, om varje spörsmål som aktualiseras i samband med de i denna del av konventionen avsedda rapporterna och som må vara till hjälp för dessa organ när de, vart och ett inom sitt sakområde, beslutar om lämpligheten av internationella åtgärder ägnade att bidra till det effektiva och successiva genomförandet av bestämmelserna i denna konvention.

Artikel 23

Konventionsstaterna är överens om att de internationella åtgärder, som vidtages i syfte att trygga genomförandet av de i denna konvention inskrivna rättigheterna, skall innefatta framför allt avslutande av konventioner, antagande av rekommendationer, lämnande av tekniskt bistånd samt hållande av regionala och tekniska möten, vilka skall vara avsedda för samråd och studier och skall anordnas i samarbete med intresserade regeringar.

Artikel 24

Intet i denna konvention må tolkas såsom innebärande inskränkning av bestämmelserna i Förenta Nationernas stadga eller stadgorna för fackorganen, i de delar dessa instrument anger det ansvar som Förenta Nationernas olika organ och fackorgan har med avseende på i denna konvention behandlade spörsmål.

Artikel 25

Intet i denna konvention må tolkas såsom en inskränkning av den inneboende rätten för alla folk att till fullo och utan begränsning dra fördel av och utnyttja sina naturrikedomar och naturtillgångar.

Del V

Artikel 26

Denna konvention står öppen för undertecknande av varje stat, som är medlem av Förenta Nationerna eller något av dess fackorgan, av varje stat som är ansluten till Internationella domstolens stadga ävensom av varje annan stat, som av Förenta Nationernas generalförsamling inbjudits att ansluta sig till konventionen.

Denna konvention skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

Denna konvention står öppen för anslutning av stat, som avses i mom 1 i denna artikel.

Anslutning sker genom deposition av ett anslutningsinstrument hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

Förenta Nationernas generalsekreterare skall underrätta alla stater, som undertecknat denna konvention eller anslutit sig till densamma, om depositionen av varje ratifikations eller anslutningsinstrument.

Artikel 27

Denna konvention träder i kraft tre månader efter dagen för depositionen hos Förenta Nationernas generalsekreterare av det trettiofemte ratifikations eller anslutningsinstrumentet.

I förhållande till stat, som ratificerar eller ansluter sig till konventionen efter depositionen av det trettiofemte ratifikations eller anslutningsinstrumentet, träder denna konvention i kraft tre månader efter dagen för depositionen av dess ratifikations eller anslutningsinstrument.

Artikel 28

Bestämmelserna i denna konvention skall utan begränsningar eller undantag av något slag gälla i alla delar av förbundsstater.

Artikel 29

Konventionsstat må föreslå ändringar av konventionen; texten till sådan ändring skall överlämnas till Förenta Nationernas generalsekreterare. Denne skall sedan översända ändringsförslagen till konventionsstaterna med en begäran om att dessa måtte underrätta honom om huruvida de tillstyrker, att en konferens av stater sammankallas för förslagets övervägande och ställande under omröstning. Om minst en tredjedel av staterna tillstyrker en sådan konferens, skall generalsekreteraren sammankalla konferensen i Förenta Nationernas regi. Ändringsförslag, som antagits av en majoritet av de vid konferensen närvarande och röstande staterna, skall underställas Förenta Nationernas generalförsamling för godkännande.

Ändringar träder i kraft, när de godkänts av Förenta Nationernas generalförsamling och med två tredjedels majoritet antagits av konventionsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

När ändringar träder i kraft skall de vara bindande för de stater som antagit dem, medan övriga stater fortfarande

är bundna av bestämmelserna i denna konvention och eventuella tidigare ändringar, som de antagit.

Artikel 30

Vid sidan av de underrättelser, som omnämns i artikel 26 mom 5, skall Förenta Nationernas generalsekreterare underrätta alla i mom 1 i samma artikel avsedda stater om följande:

- undertecknanden, ratifikationer och anslutningar enligt artikel 26;
- dagen för ikraftträdandet av denna konvention enligt artikel 27 och dagen för ikraftträdandet av varje ändring enligt artikel 29.

Artikel 31

Denna konvention, vars engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter äger lika vitsord, skall deponeras i Förenta Nationernas arkiv.

Förenta Nationernas generalsekreterare skall översända bestyrkta avskrifter av denna konvention till alla i artikel 26 avsedda stater.